

Møte tirsdag den 24. februar 2009 kl. 10

President: Thorbjørn Jagland

Dagsorden (nr. 55):

1. Interpellasjon fra representanten Ine Marie Eriksen Søreide til forsknings- og høyere utdanningsministeren:
«I 2003 ble fagskoleloven vedtatt, og loven ga et rammeverk for fagskolene. Loven ble endret i 2007. Fagskolene bygger på videregående opplæring, og gir kortere, yrkesrettede utdanninger på et halvt til to år. Utdanningene er altså et alternativ til utdanning ved universiteter og høyskoler. Fagskolene opplever imidlertid stor usikkerhet av flere årsaker. For det første er det fortsatt ingen finansieringsordning på plass for fagskolene. Den finansieringa som eksisterer, gjelder kun svært få typer fagskoler og er i hovedsak historisk betinget. For det andre skal dette, og et eventuelt fremtidig finansieringsansvar, flyttes fra staten til fylkeskommunene.
Hva vil statsråden gjøre for å sikre at fagskolene blir et reelt alternativ til annen høyere utdanning?»
2. Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om NRK-plakaten - NRKs samfunnsoppdrag (Innst. S. nr. 145 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 6 (2008–2009))
3. Referat

*Minnetale over tidligere stortingsrepresentant Åsa Solberg Iversen***Presidenten:** Ærede medrepresentanter!

Tidligere stortingsrepresentant for Arbeiderpartiet Åsa Solberg Iversen er død, nær 80 gammel.

Åsa Solberg Iversen ble født i Overhalla i Nord-Trøndelag, men bodde i Østfold store deler av sitt voksne liv. Hun ble valgt inn i kommunestyret i Kråkerøy i 1971 og satt der i to perioder. I noen år var hun personlig sekretær i Sosialdepartementet for statsrådene Sonja Ludvigsen og Tor Halvorsen. I 1976 ble hun ansatt som den første kvinnelige politiske rådgiver i Arbeiderpartiets stortingsgruppe.

Etter mange år som vararepresentant til Stortinget fra Østfold, rykket Åsa Solberg Iversen opp som fast representant 27. juni 1982. Hun var medlem av justis-, forsvars- og landbrukskomiteen. Åsa Solberg Iversen var delegat ved FN's generalforsamling i 1985. Fra 1985 til 1989 var hun medlem av Stortingets delegasjon til Nordisk Råd. Hun satt på Stortinget fram til 1993.

Åsa Solberg Iversen la vekt på å være en folkelig politiker. Da hun gikk inn i justiskomiteen, kom hun med denne programerklæringen til Østfold-Posten:

«Jeg aksepterer at vi har lover til å styre samfunnet, men lovene skal ikke sette kjepper i hjulene for folk. De skal altså være til folkets beste, og ikke hindre dem i et normalt liv.»

Åsa Solberg Iversen var også interessert i internasjonal politikk. Da hun ble intervjuet på 60-årsdagen i 1989 av

avisen Demokraten, var det den generelle internasjonale situasjonen hun ville snakke om. Hun uttrykte stor glede over den tidens avspenning mellom øst og vest. Hun hyllet NATO og uttrykte stor bekymring over utviklingen i Midtøsten.

Ellers var det helse- og sosialpolitikk, boligbygging og sysselsetting hun var spesielt opptatt av.

Hun var en trofast og sosialt engasjert tillitskvinne for Arbeiderpartiet som mange, både i og utenfor partiet, vil minnes med takknemlighet og glede.

Åsa Solberg Iversen viste en sjelden omtanke og omsorg for andre mennesker, for medrepresentanter og for de ansatte på Stortinget. Alle ble glad i henne. Kollegene omtalte henne gjerne som det gode mennesket fra Kråkerøy.

Hun var også en aktiv tillitsvalgt i partiorganisasjonen, i ungdomstiden som styremedlem i Mo AUL, formann i Helgeland AUF, senere som sekretær og leder i Kråkerøy Arbeiderparti samt styremedlem i Østfold Arbeiderparti. Hun var totalavholdskvinne og sterkt engasjert i avholdssaken.

Etter at Åsa Solberg Iversen sluttet på Stortinget, fortsatte hun sitt engasjement både i avholdssaken og partiet lokalt. Helt fram til alderen krevde sitt, var hun aktivt med for de sakene og det partiet hun i hele sitt liv hadde et så brennende engasjement for.

Vi minnes Åsa Solberg Iversen for hennes virke på Stortinget og lyser fred over hennes minne.

Representantene påhørte stående presidentens minnetale.

Presidenten: Representantene Ågot Valle, Berit Brørby, Heikki Holmås, Erling Sande og Sigvald Oppebøen Hansen, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Fra Arbeiderpartiets stortingsgruppe foreligger søknad om sykepermisjon for representanten Eirin Kristin Sund fra og med 24. februar og inntil videre.

Etter forslag fra presidenten ble enstemmig besluttet:

1. Søknaden behandles straks og innvilges.
2. Vararepresentantene, Unn Therese O. Sørensen og Espen Torsteinsbø Hansen, innkalles for å møte i permisjonstiden.
3. Unn Therese O. Sørensen innvelges i Lagtinget for den tid hun møter for representanten Eirin Kristin Sund.

Presidenten: Espen Torsteinsbø Hansen er til stede og vil ta sete.

Valg av settepresident

Presidenten: Presidenten vil foreslå at det velges en settepresident for Stortingets møte i dag og for resten av innværende uke – og anser det som vedtatt.

Presidenten foreslår Sigvald Oppebøen Hansen. – Andre forslag foreligger ikke, og Sigvald Oppebøen Hansen anses enstemmig valgt som settepresident for denne ukes møter i Stortinget.

Presidenten: Representanten Solveig Horne vil framsette et representantforslag.

Solveig Horne (FrP) [10:05:28]: På vegne av Jan Arild Ellingsen og meg selv vil jeg framsette et forslag om bedre oppfølging og beskyttelse for personer som lever i skjul.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Sak nr. 1 [10:05:55]

Interpellasjon fra representanten Ine Marie Eriksen Søreide til forsknings- og høyere utdanningsministeren:

«I 2003 ble fagskoleloven vedtatt, og loven ga et rammeverk for fagskolene. Loven ble endret i 2007. Fagskolene bygger på videregående opplæring, og gir kortere, yrkesrettede utdanninger på et halvt til to år. Utdanningene er altså et alternativ til utdanning ved universiteter og høyskoler. Fagskolene opplever imidlertid stor usikkerhet av flere årsaker. For det første er det fortsatt ingen finansieringsordning på plass for fagskolene. Den finansieringa som eksisterer, gjelder kun svært få typer fagskoler og er i hovedsak historisk betinget. For det andre skal dette, og et eventuelt fremtidig finansieringsansvar, flyttes fra staten til fylkeskommunene.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at fagskolene blir et reelt alternativ til annen høyere utdanning?»

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [10:07:06]: Innenfor fagskoleområdet fins det et stort mangfold av utdanninger. De er kjennetegnet ved å være yrkesrettede, de er korte, på inntil et halvt til to år, og de er fleksible når det gjelder å fange opp arbeidslivets behov. Utdanninga er på nivået over videregående opplæring. Den bygger altså på videregående opplæring, men er samtidig utenfor det ordinære universitets- og høyskolesystemet. Det bidrar til et mer fleksibelt utdanningssystem, med mer varierte muligheter. Det er et godt alternativ for mange som av ulike årsaker ikke ønsker å ta sin akademiske utdanning gjennom universitets- og høyskolesystemet.

Den forrige regjeringa sørget for at fagskoleutdanninga fikk en egen lovbeskyttelse som medførte likestilling av praktisk rettet fagutdanning med den tradisjonelle akademiske utdanninga rent lovmessig. Loven trådte i kraft juni 2003. Loven etablerte et system for godkjenning av fagskoleutdanning i regi av NOKUT. Lovreguleringa bidro også til å gi fagskolene en naturlig og stabil plass i det norske utdanningssystemet.

Samtidig må det understrekes at saksbehandlingstida i NOKUT ofte er lang – og den er for lang. Det gjelder spesielt den fleksibiliteten fagskoleutdanningene trenger for å kunne fange opp skiftende behov i arbeidslivet. Tilbyders mulighet til å opprette og nedlegge fagtilbud innen bestemte fagområder uten ytterligere godkjenning fra NOKUT bidrar til noe mer fleksibilitet, men det viser seg fortsatt ikke å være tilstrekkelig.

For Høyre er det viktig å sikre mangfold og valgfrihet i skolesystemet. Fagskolene er et viktig tilbud for å kunne oppnå dette. Samtidig har fagskolene hittil vist stor evne til fleksibilitet, omstilling og evne til tilpasning til arbeidslivets og samfunnslivets behov for ulike former for yrkesrettet høyere utdanning av varierende lengde.

For Høyre er kvalitet i all utdanning et annet hovedsiktet mål. Uten en kvalitativt god fagskoleutdanning sikrer vi verken arbeidslivets behov eller studentenes behov og ønsker.

Det er viktig med fleksibilitet i fagskolesystemet. Utdanning og skoler må kunne opprettes og nedlegges etter skiftende kompetanse- og kapasitetsbehov i arbeidslivet. Fagskolene har erfaring med raskt å utvikle nye tilbud i samarbeid med næringslivet. Skolene er også veldig fleksible og kan fort snu seg rundt for å sette opp nye tilbud på kort varsel. Gjennomføringa kan tilpasses studentenes behov, kan tas på heltid, på deltid, og den kan gjøres nettbasert. I dagens situasjon kan fagskolene bidra til å øke kompetansen hos enkeltindivider, slik at flere kan bidra i de bedriftene og i det kunnskapsbaserte arbeidslivet som skal komme ut av den økonomiske krisa.

Det er viktig å satse på både spisskompetanse og på et høyt internasjonalt nivå og samtidig på en bred og generell kompetanseheving i arbeidslivet. Dette er en utmerket anledning til å gi flere muligheten til å ta utdanning. Samtidig er det en god anledning til å få bredere grupper til å ta den etter- og videreutdanning og kompetanseheving som de ønsker, i tillegg til det de allerede har. Norge kommer til å ha knapphet på kloke hoder i årene som kommer. Da er den anledninga vi har nå, ganske gyllen til å gi flere kloke hoder.

Fagskoleutdanning er en praktisk og yrkesrettet utdanning som er utviklet i nært samarbeid med næringslivet. Tilbudene ivaretar aktuelle kompetansebehov innen et vidt spekter av fagområder, både innenfor etablerte bransjer som f.eks. helse, bygg og anlegg, offshore og elektro og nye bransjer som IKT og multimediedesign. I tillegg kommer en rekke fagskoletilbud innen administrasjon, regnskap, logistikk, reiseliv, design, media, kommunikasjon og markedsføring. Tilbudet benyttes både av ungdom som kommer rett fra videregående, og av godt voksne som ønsker å bygge videre på eksisterende kompetanse eller å omskolere seg til et nytt yrke. Særlig i de tidene vi går inn i nå med økende arbeidsledighet, er det behov for omskolering eller påfyll av kompetanse for veldig mange mennesker. Fagskolene kan her spille en helt vesentlig rolle. Vi ser en tendens til at stadig flere velger å ta en yrkesrettet spesialisering direkte etter høyskolestudier. I et trangt arbeidsmarked kan det være et alternativ for nyutdannede akademikere som ikke får jobb. Fagskoleutdanninga er derfor veldig godt egnet som et virkemiddel for å omskolere arbeidsstyrken i nedgangstider. Da vil næringslivet få tilgang til den kompetansen som kreves for å være konkurransedyktig, møte nye utfordringer og øke verdiskapingen i bedriftene.

Fra høsten 2009, når helse- og sosialfag blir finansiert, vil fortsatt kun en fjerdedel av fagskoletilbudet være finansiert. Historisk sett har de tekniske fagskolene fått finan-

siering, men summen av dette gjør at fagskoleutdanninga er nokså utilgjengelig for de fleste. Det svake studentgrunnlaget svekker for så vidt fagskolenes evne til å videreutvikle eksisterende tilbud og utvikle nye. En investering i fagskoleutdanninga vil derfor være en effektiv investering i å få omskolert arbeidstakere til næringslivets framtidige behov. Jeg minner også om at vi stadig har debatter i denne sal om at høyere utdanning er – og skal være – gratis. Da er det nokså pussig at det tilbudet som representerer tertiærutdanning, som også bygger på videregående opplæring, og som er et alternativ til høyere utdanning på universiteter og høyskoler, ikke er det.

Når ansvaret for finansiering flyttes over til fylkeskommunene – til fagskolenes store protester – er det et eksempel på at Regjeringa nok ikke tar skoleslaget på tilstrekkelig alvor. Hvorfor skal fagskolene, som den eneste utdanninga på tertiærnivå, finansieres over fylkeskommunale og ikke statlige budsjetter? Det bryter med systemet for finansiering av utdanning i Norge. Primærutdanninga, altså grunnskole og videregående opplæring, tar kommuner og fylkeskommuner seg av. Sekundærutdanninga, som også er inkludert her, tar fylkeskommunene, og tertiærutdanning tar det statlige nivået, universiteter og høyskoler, mens fagskolene, som altså lovmessig sett er sikret en plass i det samme utdanningssystemet, skal finansieres på en helt annen måte og over helt andre budsjetter enn annen tertiærutdanning. Da er det et selvfølgelig slik at det blir vanskeligere for fagskolene å markedsføre sin plass som et selvstendig alternativ til høyere utdanning. Det er også slik at fylkeskommunene – på knappe budsjetter – selvfølgelig vil måtte prioritere videregående opplæring og andre lovpålagte oppgaver framfor fagskoleutdanning.

Det er nå gått fem år siden Stortinget presisterte at det var viktig å gi fagskolene trygge rammer og økonomisk forutsigbarhet, men fortsatt har lite skjedd. Dette er synd, for det bidrar til å opprettholde en skjevfordeling med hensyn til utdanningsrett. Da Stortinget behandlet Ot.prp. nr. 37 for 2006–2007, om lov om endringar i friskolelova, var det en forutsetning at det skulle utarbeides et nytt lovverk som skal gi skolene som ikke er i stand til å innrette seg etter fagskoleloven eller privatskoleloven, en lovmessig ramme som skal sikre offentlig finansiering av skolene etter at overgangsperioden utløper i juli 2010. Det var en forutsetning at Regjeringa skulle legge fram dette lovverket i denne stortingsperioden. Det har foreløpig ikke skjedd, og det bør snarest mulig komme på plass.

Erfaringa viser at fagskolestudenter er mer målrettet og har en vesentlig høyere gjennomføringsprosent enn studenter ved høyere utdanning. Innenfor universiteter og høyskoler er frafallet på enkelte studier så høyt som 30 pst. En av de viktigste årsakene til frafall er feilvalg. Mange ungdommer ønsker seg en praktisk rettet utdanning, men har i dag ikke tilgang på dette, f.eks. fagskoleutdanning, til en overkommelig kostnad. Resultatet er ofte at de havner i en høyere utdanning som ikke tilsvarer de ønsker og behov studentene har, og heller ikke de ambisjonene de egentlig hadde. Resultatet blir ofte frafall. Samfunnet får ikke tilgang til den kompetansen vi trenger. Det er helt nødvendig at dagens regjering innser at et stabilt og forut-

sigbart finansieringssystem er svært viktig både for å synliggjøre fagskoleutdanninga som et reelt alternativ og et likeverdig alternativ til høyere utdanning og for å sikre at de studentene som ønsker å velge fagskoleutdanning, har tilgang på et utdanningssystem som ikke er innenfor det ordinære universitets- og høyskolesystemet.

Mitt spørsmål som avslutter interpellasjonen, er hva statsråden vil gjøre for å sikre at fagskolene blir et reelt alternativ til annen høyere utdanning.

Statsråd Tora Aasland [10:16:50]: Jeg takker for muligheten til å si noe om fagskolene, og deler mange av interpellantens synspunkter på fagskolenes viktighet og nødvendighet, ikke minst i den tiden vi er i nå.

Fagskolelovens formål er å sikre fagskoleutdanninger av høy kvalitet gjennom en offentlig godkjenningsordning, hvor NOKUT er godkjenningsorgan. Loven gjelder for den som tilbyr fagskoleutdanning, og skiller ikke mellom offentlige og private fagskoletilbydere når det gjelder godkjenning. Den skiller derimot mellom godkjenning og offentlig finansiering. Godkjenning som fagskoleutdanning er en forutsetning for å kunne motta offentlig tilskudd, men det følger ikke noen rett til tilskudd med en slik godkjenning. Per 2008 er det totalt 937 fagskoletilbud som er godkjent av NOKUT.

Fagskoleutdanning defineres som kortere yrkesrettet utdanning på tertiærnivået, altså krever den fullført og bestått videregående opplæring. Slik sett er den på nivå med høyere utdanning, men den gir ikke studiepoeng.

Fagskoleutdanning har dessuten strengere krav til relevans til arbeidslivet enn det høyere utdanning har. Det er et viktig utdanningstilbud for dem som vil raskt ut i arbeidslivet. Og som interpellanten var inne på: Fagskoleutdanningene er dominert av private tilbydere.

Dagens finansieringsordning, som omtales i loven, er en statlig rammestyrte tilskuddsordning. Loven tar utgangspunkt i at tilbudet av fagskoleutdanning primært skal være styrt av arbeidslivets etterspørsel etter kvalifisert arbeidskraft, men at det kan gis offentlig tilskudd til særskilt prioriterte utdanninger som f.eks. tekniske utdanninger og helse- og sosialutdanninger, som begge er ganske store utdanningstilbud innenfor fagskolene.

I dag er det i hovedsak de tekniske fagskoleutdanningene og fagskoleutdanning i helse- og sosialfag som mottar statlige tilskudd. De tekniske fagskoleutdanningene drives i dag i fylkeskommunal regi, og fylkeskommunene mottar tilskudd for dem fra staten. Tilskuddet beregnes på grunnlag av fylkeskommunens rapportering av studenttall til Kunnskapsdepartementet. Fylkene forestår selv den endelige fordelingen til de enkelte utdanninger. Når det gjelder forvaltningen av tilskudd til fagskoler innenfor helse- og sosialfag, gjøres dette i dag gjennom Helse- og omsorgsdepartementet, som Kunnskapsdepartementet har et samarbeid med i disse sakene.

Ansvaret for drift og finansiering av fagskoleutdanning blir overført til fylkeskommunene med forvaltningsreformen. Det kommer til å skje pr. 1. januar 2010. Fylkeskommunene vil ha gode forutsetninger for å prioritere og tilpasse denne typen utdanning til regionalt arbeidsliv og til

kompetansebehov i regionen. I denne sammenheng sluttet også Stortinget seg til at de nye regionene skal finansieres gjennom rammeoverføringer og skatt, altså frie inntekter – dette nettopp for å sikre regionene handlingsrom til å forvalte sine oppgaver i tråd med regionenes behov.

Fylkeskommunene har i dag ansvar for videregående opplæring, som interpellanten nevnte, og voksenopplæring. Fagskoleutdanning er en naturlig påbygging av yrkesrettede utdanninger fra videregående skole. Fagskolene blir derfor et viktig bindeledd mellom skole og arbeidsliv. Jeg er overbevist om at fylkeskommunene her har et meget godt utgangspunkt for å se nettopp denne sammenhengen mellom utdanningstilbud og arbeidsliv, og at de også kan knytte det opp til viktige tilbud innenfor voksenopplæringen.

Jeg har også lyst til å presisere at sektoransvaret for fagskoleutdanning vil ligge fast i Kunnskapsdepartementet, også etter overføring av drifts- og finansieringsansvaret, på samme måten som for grunnopplæring og videregående opplæring. Men det vil her bli lagt opp til en nær dialog med fylkeskommunene om utviklingen av fagskolepolitikken. Det vil også legges opp til en forskningsbasert evaluering av resultatene og erfaringene etter oppgaveoverføringen.

Et statlig virkemiddel for å bidra til å sikre at fagskolene forblir et reelt alternativ til høyere utdanning er det såkalte kvalifikasjonsrammeverket. Departementet vil snart fastsette et kvalifikasjonsrammeverk med læringsutbyttebeskrivelser for de ulike nivåene i høyere utdanning, og på samme måte vil vi utarbeide kvalifikasjonsrammeverk for fagskoleutdanning. Både for potensielle søkere til fagskoleutdanning og høyere utdanning og for arbeidsgivere vil det være av stor betydning at man gjør dette, fordi det vil gi mulighet til å sammenligne læringsutbyttet for de ulike utdanningstilbudene innenfor ett system.

En arbeidsgruppe bestående av de sentrale tilbyderorganisasjonene, som er ganske mange – Nasjonalt utvalg for teknisk fagskoleutdanning, Nasjonalt utvalg for fagskoleutdanning i helse- og sosialfag, Forum for Fagskoler og Norske Fag- og Friskolers Landsforbund – samt Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon, NOKUT og Kunnskapsdepartementet anbefalte i en rapport av 27. november 2008 at fagskoleutdanningene blir en del av et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.

På bakgrunn av disse anbefalingene har departementet fattet et prinsipielt vedtak om at det skal innføres et nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for fagskoleutdanningene, tilpasset Det europeiske kvalifikasjonsrammeverket, EQF. Dette er i tråd med de signalene Odelstinget gav i sin behandling av revidert fagskolelov i 2007. I Innst. O. nr. 89 for 2006–2007 står det:

«I Europa legges det stadig mer vekt på beskrivelse av læringsutbytte og kvalifikasjoner ved avsluttet utdanning. Det europeiske kvalifikasjonsrammeverket (EQF) og det relaterte nasjonale kvalifikasjonsrammeverket vil i fremtiden være de viktigste redskapene når utdanninger plasseres nivåmessig. Komiteen vil derfor understreke viktigheten av at departementet, i samar-

beid med aktørene innen utdanning, utvikler et godt nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk.»

Dette har vi arbeidet med, og jeg er overbevist om at dette vil være en viktig del av det faglige kvalifikasjonsgrunnlaget for fagskolene. Vi har allerede her i landet et godt system for vurdering av realkompetanse, og det er også mye av det dette kvalifikasjonsrammeverket jobber med på europeisk nivå. Norge ligger i tet når det gjelder å ha systemer for å godkjenne realkompetanse, som er en viktig del av helheten i dette feltet mellom utdanning og arbeid, som er så nært opptil arbeid og praksis som fagskolene er.

Men jeg kan forsikre representanten om at vi absolutt ser nytten og nødvendigheten av fagskoleutdanningstilbudene, og at vi, også i disse tider da det er behov for fleksibilitet og et tett forhold til arbeidslivet, gjør det vi kan for å framheve fagskoletilbudet som et viktig tilbud først og fremst til ungdom som kommer ut fra den yrkesfagrettede utdanningen i videregående opplæring.

Kunnskapsdepartementet vil komme tilbake til Stortinget med forslag om endringer i fagskoleloven som legger til rette for dette kvalifikasjonsrammeverket.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [10:24:46]: Jeg takker for svaret. Det er godt å høre at fagskoledebatten engasjerer også inn i regjeringskvartalet. Jeg har allikevel noen utfordringer til statsråden, for jeg mener at statsråden svarer litt unnvikende på en del områder.

Det ene spørsmålet knytter seg til hvordan man kan tenke seg ulike finansieringsmodeller, for som statsråden helt riktig sier, er det et ganske stort mangfold av ulike tilbud innenfor fagskoleutdanning, og det er viktig å sørge for at man klarer å få en finansiering som gjør at det er et reelt alternativ for mange.

Det er ikke tvil om at mye av årsaken til at så få – som det jo tross alt er – tar fagskoleutdanning, rett og slett er at det i motsetning til f.eks. å ta en bachelorgrad ved en høyskole eller et universitet koster penger. Ofte er det jo nettopp den kompetansen man kan tilegne seg ved fagskolene, og den muligheten til omskolering, som er den man kanskje trenger mest i det arbeidslivet vi har nå.

Spørsmålet er om statsråden kunne utdype litt mer hva slags finansieringsmodeller man kan tenke seg. Ønsker man f.eks. å fortsette med den modellen man for så vidt har nå, hvor man av historiske og andre årsaker tar for seg fagområde for fagområde, altså de tekniske utdanningene, helse- og sosialutdanninger osv., eller kunne man f.eks. tenke seg at man heller tok for seg utdanninger og gav en delfinansiering, uansett fagområde? Poenget er egentlig bare å utfordre statsråden til å tenke litt høyt rundt de områdene.

Komiteen var i forbindelse med behandlingen av lovrevisjonen veldig opptatt av å beholde tilknytninga til det høyere utdanningssystemet. Vi fikk mange innspill fra dem som ønsket at fagskoler ikke bare skulle bygge på videregående opplæring, men også være videre opplæring. Det var komiteen veldig nøye på at vi ikke ønsket å gå inn på, nettopp fordi vi ønsket å beholde den plassen fagskolen i dag har i utdanningssystemet som et alternativ til høyere

utdanning. Derfor fremmet også Høyre, Venstre og Fremskrittspartiet et forslag i den forbindelse, nemlig om at Stortinget skulle be Regjeringa «sørge for at akkrediterte fagskoler får mulighet til å opprette studietilbud på lave-re grad av inntil ett års varighet som ledd i elevens forberedelse til videre fagskoleutdanning». Det var nettopp for å sørge for også å bidra til en fornying av fagskoletilbudet og en styrking av fagskoletilbudet, sånn at det reelle alternativet til høyere utdanning framstår enda klarere.

Spørsmålet er om statsråden kanskje kunne tenke litt høyt rundt akkurat de temaene, rett og slett fordi hvis vi mener alvor med å ha en tertiærutdanning på mellom et halvt og to år som er praktisk rettet, yrkesrettet, og som skal bidra til at man fanger opp omstillinger i arbeids- og samfunnslivet kjapt, så må man også sørge for at rammebetingelsene er så gode at det blir et reelt alternativ til utdanning ved høyskoler og universitet.

Statsråd Tora Aasland [10:28:07]: Interpellanten inviterer statsråden til å tenke høyt. Jeg har tenkt ganske mye på fagskolenes situasjon og kan forsikre om at det som jeg nevnte om overgangen til fylkeskommunene, som kommer til å skje fra neste årsskifte, er en meget god anledning for de ulike forvaltningsnivåene som her får et viktig medansvar, til å tenke høyt sammen.

Jeg kjenner situasjonen i regional sammenheng så godt at jeg vet at det er helt nødvendig at man samarbeider, både regionale myndigheter, dvs. fylkeskommunen i dette tilfellet, de som i ulik sammenheng har ansvar for voksenopplæring, de man samarbeider med innenfor fagskoletilbud. Det betyr at man fra offentlige og private utdanningstilbydere prøver å få til et maksimalt godt tilbud i den enkelte region, godt tilpasset det enkelte arbeidslivet.

Jeg er også opptatt av å fastholde det fagskolesektoren selv ønsker, nemlig å beholde en status og en plass som høyere utdanning. Derfor er begrepet «tertiærutdanning» kanskje litt misvisende sånn sett, men det er jo korrekt i én betydning. Jeg er opptatt av at det ikke skal være en erstatning for videregående utdanning, men at det skal være noe som kommer etterpå, og som er kortvarig, på samme måte som f.eks. studieforbundet i voksenopplæringssammenheng tilbyr studier. Så har fagskolene et kanskje enda bedre kvalifisert faglig tilbud, og derfor er dette kvalifikasjonsrammeverket veldig viktig. Jeg er opptatt av at vi får kvalitet, og at de som tar disse utdanningene, kan være sikre på at den utdanningen de tar, er både relevant og kvalitativt godt sikret.

Når det gjelder finansiering, er det, som interpellanten ganske riktig peker på, en del utfordringer. Vi har i dag et ganske klart system for de tekniske fagskolene. Der er det bedre statistikk på hvor mange som tar utdanningen, og her gir altså Kunnskapsdepartementet tilskudd til utdanningene. De er som regel toårige, og de omfatter i dag 27 fordypninger i sju forskjellige fagretninger. I 2009 blir det i denne sammenheng utbetalt tilskudd for nær 3 500 heltidsstudenter. Vi er i et samarbeid med Helse- og omsorgsdepartementet når det gjelder det lignende tilbudet på helse- og omsorgsområdet, og vi har vel et klart mål om at det ikke skal bli en kjønnsforskjell i disse utdannings-

tilbudene, hvilket det ofte påpekes å være, i og med at det i de tekniske utdanningene er flere gutter og i helse- og omsorgstilbudet flere jenter.

Jeg arbeider videre med å få til et bedre og mer rettferdig finansieringssystem i samarbeid med fylkeskommunene som fagskolenes nye ansvarshavende, og har absolutt tenkt å bruke mye tid og krefter på det framover.

Unn Therese O. Sørensen (A) [10:31:50]: Vi har et stort behov for fagarbeidere i Norge. Som vi har hørt av innleggene i dag, tilbyr fagskolene en praktisk og yrkesrettet høyere utdanning som er utviklet i nært samarbeid med næringslivet. Fagskolene ivaretar utdanningsbehovet innen et vidt spekter av fagområder og tilfredsstillende arbeidsmarkedets økende behov for kompetanse.

Fagskolene er en naturlig karrierevei for dem som velger yrkesfag i videregående skole, og benyttes både av ungdom som kommer rett fra videregående, og av godt voksne som ønsker et videreutdannings- og etterutdanningstilbud. Fagskoleutdannede er etterspurt i arbeidsmarkedet. Fagskolene gir også næringslivet tilgang til den kompetansen som kreves for å være konkurransedyktig, møte nye utfordringer og øke verdiskapingen i bedriftene.

Nå som vi opplever økonomiske nedgangstider, vet vi at flere kommer til å søke høyere utdanning. Da kommer det brede fagutdanningstilbudet som fagskolene har, veldig godt med. I tillegg er fagskolene godt egnet som virkemiddel til å omskolere arbeidsstyrken. Ledigheten vil stige, og flere vil måtte omskolere seg. Vi vet også at Nav har et økende behov for tilgang til etter- og videreutdanningstilbud, både for arbeidssøkere og for folk under yrkesrettet attføring. Også her spiller fagskolene en viktig rolle.

I Dalane-regionen har vi fått tilgang til flere fagskoleutdanninger gjennom det nyopprettede Dalane Studiesenter. Fagskolene tilbyr ulike utdanninger som skreddersys etter de behovene vi har i området. Vi har bl.a. nettopp etablert et distriktsmedisinsk senter, hvor behovet for kompetanse er økende. I den anledning har fagskolene gjennom Studiesenteret opprettet et nytt utdanningstilbud innen psykisk helsearbeid. Det er en kompetanse som det er stort behov for. Det er bare ett eksempel på hvor fleksible og tilpassningsdyktige fagskolene er.

I statsbudsjettet for 2009 la vi inn en egen tilskuddsordning for fagskoleutdanning innenfor helse- og sosialfag. Etter at den rød-grønne regjeringen overtok i 2005, har vi fått 11 000 flere hender i arbeid i helse- og omsorgssektoren. Hvis vi skal klare å beholde de dyktige fagarbeiderne vi har, er vi nødt til å ha et godt etter- og videreutdanningstilbud. Her spiller fagskolene innen helse- og omsorgsfag en nøkkelrolle. Dette gjelder f.eks. innen psykiatri, geriatri og rehabilitering.

Dette er også viktig for å lykkes med den kommende samhandlingsreformen, der det bl.a. skal opprettes flere distriktsmedisinske sentre med behov for økt bemanning og kompetanse. Et godt etter- og videreutdanningstilbud er viktig for å gi de ansatte motivasjon og faglig oppdatering, men vel så viktig er det i forhold til rekruttering til fagarbeideryrkene. Vi trenger stadig flere, sam-

tidig som vi er nødt til å klare å beholde de vi allerede har.

Som en følge av forvaltningsreformen overføres ansvaret for drift og finansiering av fagskolene til fylkeskommunene. Høyre frykter for fremtiden til fagskolene når de overføres til fylkene. Arbeiderpartiet mener at dette er et viktig grep for å styrke fagskolene ytterligere. I tråd med forvaltningsreformen skal fylkeskommunene fra 2010 også ha et koordinerende ansvar for næringsutvikling, og kommer til å bli en viktig regional næringsutviklingsaktør. Nettopp den kombinasjonen av næringsutvikling og det å ha ansvar for fagskolene tror jeg vil være veldig bra, fordi fylkeskommunene da vet veldig godt hva slags kompetanse man har behov for i de ulike fylkene.

Det er ingen tvil om hvor viktige fagskolene er for å gi samfunnet og næringslivet skreddersydd kompetanse på et bredt faglig nivå. Som statsråd Tora Aasland sa i sitt innlegg, vil departementet snart fastsette et kvalifikasjonsrammeverk med læringsutbyttebeskrivelser for de ulike nivåene i høyere utdanning, også for fagskoleutdanningene.

Kunnskapsfunnet krever at det er kompetanse på alle nivå i samfunnet. Vi må derfor ta vare på tertiærutdanningene. Ved overføringen av fagskolene til fylkeskommunen i 2010 og gjennom det kommende kvalifikasjonsrammeverket håper vi at fagskolene vil få de økonomiske rammene de trenger for å bli mer solide og robuste, slik at de er fullt ut i stand til å møte det behovet for fagkompetanse som finnes til enhver tid.

Jon Jæger Gåsvatn (FrP) [10:36:25]: Denne regjeringens stemoderlige behandling av tertiærutdanningene er i realiteten et stort velgersvik. I valgkampen i 2005 lovet både Arbeiderpartiet og SV at det skulle satses på kunnskap og utdanning. I Soria Moria-erklæringen slår regjeringens partiene fast at de «vil styrke bevilgningene til universiteter og høyskoler», og at de skal sikre studenter «det beste utdanningstilbudet, både innenfor og utenfor landets grenser». Universitets- og høyskolesektoren hadde selv skissert et behov for en økning på rundt 400 mill. kr. Forventningene til Regjeringen var skyhøye, nettopp fordi de rød-grønne selv hadde skrudd dem i været.

Men én ting er å love, noe helt annet er å levere. Vi vet alle at Regjeringen påførte sektoren et kraftig kutt, som retorisk ble omtalt som et hvileskjær, og neste år skulle sektoren nærmest bukke og takke fordi den angivelig fikk en påplussing gjennom tilbakeføring av halve hvileskjæret. I år var det forventet stående ovasjoner fordi sektoren fikk tilbakeført resten av hvileskjæret, men hyllesten druknet på grunn av manglende ressurser bl.a. til pensjonsutgifter.

For fagskolenes del er det litt på samme måten. Etter at Berg-utvalget karakteriserte fagskolene som en utdanning mellom barken og veden, ønsket et samlet storting å løfte fagskolene fram i lyset. De tekniske fagskoleutdanningene ble sikret statlig finansiering på linje med universiteter og høyskoler, og et enstemmig storting bad om å få på plass en statlig finansiering for de øvrige fagskoleutdanningene. Det ble pratet mye også om yrkesfagutdanning i valgkampen i 2005, og aktørene både i private og offentlige fagskoler ventet seg mye fra de rød-grønne. Det skulle

kanskje ringt en varselbjelle når Soria Moria-erklæringen ikke nevnte fagskoler med ett ord, men det var fortsatt de som klamret seg til håpet om å få på plass en fagskolefinansiering siden Stortinget tross alt hadde bedt om det. Så kom regionalmeldingen, og i statsbudsjettet for 2009 kan vi lese at Regjeringen vil overføre drifts- og forvaltningsansvaret for fagskoleutdanninger til fylkeskommunen fra 2010.

Jeg tok i budsjettdebatten opp det faktum at det virket litt rart at driftsansvaret for alle fagskoler skulle overføres til det offentlige, siden de fleste tross alt er private. Statsråden svarte at

«helsefagskolene skal overføres til fylkeskommunene, med driftsansvar og alt ansvar som følger med. Så har vi selvfølgelig en del formelle utfordringer i forhold til de øvrige fagskolene».

Vi har i uken som gikk, hørt at Storberget har etterlyst bedre prosesser i Regjeringen – han gjentok visstnok ordet «prosess» hele 35 ganger på pressekonferansen. Jeg vil påstå at også i denne saken må prosessen ha vært altfor dårlig, hvis Regjeringen i det hele tatt ønsker å sikre fagskolene en framtid i norsk utdanningssystem. Et ytterligere paradoks er at dette omstruktureringsgrepet skjer samtidig med at Karlsen-utvalgets forslag til en bedre fag- og yrkesopplæring er på høring. Det skjer til tross for at både private og offentlige fagskolemiljø på det sterkeste advarer mot denne reverseringen. Etter min oppfatning har Regjeringen ikke bare ført fagskolene tilbake mellom barken og veden, men de har i realiteten langt på vei lagt fagskolene under torva, godt hjulpet av Venstre og velsignet av Kristelig Folkeparti. Vi som kjenner til hvordan det var da fylkeskommunene sist hadde ansvaret for fagskoleutdanningen, vet at den fort ble en salderingspost. Når utdanningen skal konkurrere med lovpålagte, rettighetsbaserte utdanningstilbud på videregående skoler, vil fagskolene være taperne i forhold til ressursene.

Når vi vet at 90 pst. av fagskoleutdanningen i dag ikke finansieres av det offentlige, betyr det at de fleste som ønsker fagskoleutdanning, må betale vesentlige summer av egen lomme. Sammenligner vi med universiteter og høyskoler som driftsmessig har en egen autonomi og en stor grad av forutsigbarhet i forhold til økonomi og med gratis utdanningstilbud, blir det et rått løp. Fylkeskommunenes ressursituasjon med rammeoverføringer og selvstendige politiske prioriteringer vil heller ikke føre til at det tas nasjonale samfunnsøkonomiske hensyn. Vi vet at yrkesfag er dyre, og at mange fylker i dag gjør det de kan for å få elevene inn på allmennfag, som er mindre kostbart. Hva en slik holdning vil ha å si for utstyr og ressurser til fagskoleutdanning, kan vel de fleste tenke seg. Det er mulig at noen tenker seg at Y-veien kan videreutbygges slik at det ikke blir behov for fagskoler i fremtiden, men det er etter min oppfatning å være på ville veier.

Fremskrittspartiet ønsker seg et sømløst utdanningssystem uten blindveier, hvor det er mulighet til å bygge på sin kompetanse i et livslangt perspektiv, med naturlige overgangsmuligheter og påbyggingsmuligheter. Vi ønsker oss et utdanningssystem som raskt fanger opp det nasjonale arbeidslivets behov, som har mulighet til også å se de små

og verneverdige fagene, og som ikke minst tar inn over seg at vi har et globalisert arbeidsmarked med en økt internasjonalisering, noe som setter nye og til dels høyere krav til norske fagarbeidere både i forhold til yrkesutøvelse og teoretisk kompetanse. I et slikt system har fagskolene sin naturlige plass. Men forutsetningen for at fagskoleutdanning skal kunne være et reelt alternativ til høyskole- og universitetsutdanning, er etter vår oppfatning at rammebetingelser og økonomiske forutsetninger sikres under ett og samme forvaltningsnivå. Hvem som har driftsansvaret, er av underordnet betydning så lenge lovverket følges. Fagskoleutdanning er viktig sett i et etter- og videreutdanningsperspektiv. Det er fortsatt flere fagområder hvor det er behov for å utvikle en tilhørende fagskoleutdanning. Fremskrittspartiet mener også at det er mye igjen å gjøre i forhold til yrkesfaglærerutdanning og internasjonalisering av fagskolene. Ikke minst når det gjelder det siste, ser vi igjen at de private fagskolene leder an, men med Regjeringens holdning til private aktører lover det ikke godt for framtiden for fagskoleutdanningen i Norge.

Åsa Elvik (SV) [10:41:38]: Både interpellanten og statsråden har sagt så mykje godt om både status og utfordringar at eg trur eg skal hoppe over innleiande merknader om det som det egentleg er veldig brei politisk einigheit om, utviklingsmål for fagskolane som eit sjølvstendig alternativ på tertiærutdanningsnivå, som det heiter så fint.

Eg vil gjerne ta utgangspunkt i Karlsen-utvalet, som det tidlegare er referert til, som la fram ei innstilling for ikkje så frykteleg lenge sidan. Det vi har å halde oss til i denne debatten, er at halvparten av dei som i dag tek vidaregåande opplæring, vel ei yrkesfagleg retning. Det vi har å halde oss til, er at høgare utdanning har gått frå å vere eliteutdanning til å bli masseutdanning i løpet av veldig få år i historisk samanheng. Det vi har å halde oss til, er at vi veit at arbeidslivet sitt behov for kompetent arbeidskraft vil bli berre større i framtida. Det gjeld sjølvsagt det som går på det generelle utdanningsnivået i befolkninga. Men det som kanskje ofte blir underprioritert i den offentlege debatten, er det som går på meir spesialisert kompetanse, og det som går på fornuftig og god breiddekompetanse.

Vi veit at arbeidslivet og samfunnslivet utviklar seg raskt, vi veit at behova endrar seg raskt – og her er det fagskulane har sin funksjon. I tillegg er det utruleg viktig, som eg meiner er den viktigaste jobben som Karlsen-utvalet gjer, å heve yrkesfaga sin status og fokusere på at også dei som vel yrkesfagleg retning innafør vidaregåande opplæring, skal sjåast og skal vete at også dei har karriere- og utviklingsmoglegheter, for det har vore ein tendens i den offentlege debatten til at det berre er den akademiske kunnskapen som har hatt status. Det synest eg Karlsen-utvalet skal ha honnør for. I denne samanhengen synest eg også at interpellanten skal ha honnør for at ho vel den tonen som ho vel i tilnærminga til dette viktige spørsmålet. For det er ikkje nokon tvil om at det er ein stor jobb som skal gjerast.

Karlsen-utvalet er unisont når det gjeld å anbefale fagskolane som den eininga som kan tilby spesialisering etter

fag- eller sveinebrev. Då er eg ueinig med først og fremst Framstegspartiet, som seier at det blir på ein måte irrelevant at fylkeskommunen kan gjere ein jobb her. Dersom ein, som regjeringspartia, er einig i at vi skal ha eit regionalt, folkevalt nivå, synest eg det er logisk at det nivået skal få større ansvar for å sørge for at ein har kompetent arbeidskraft i regionane. Då synest eg at det er fornuftig at fylkeskommunane må ta ansvar også for dei utdanningsløpa som kan vere med og bidra til det.

Dessutan peiker Karlsen-utvalet på noko som eg synest er eit paradoks. Vi snakkar veldig mykje om fråfall innafør vidaregåande opplæring, men vi snakkar i mindre grad om manglande gjennomføring innafør høgare utdanning og akademiske utdanningsinstitusjonar. Eg er ikkje i tvil om at dersom fagskolane i større grad blir opplevde som eit alternativ for unge menneske, ville ein kunne få ei litt meir fornuftig arbeidsdeling, og ein ville ha kunne sørgt for at folk slapp å møte veggen og oppleve at dei ikkje klarte å gjennomføre eit utdanningsløp. Då er eg einig med interpellanten når det gjeld å peike på fagskolane si rolle i det som til sjuande og sist er store samfunnsutfordringar og handlar om samfunnet sitt behov for kompetent arbeidskraft.

Det er ikkje nokon tvil om at vi har utfordringar knytte til å realisere desse måla, som vi er politisk einige om. Alle saman peiker på finansiering. Her er det heldigvis teke nokre skritt i rett retning, først og fremst med inneverande års budsjett. Men eg er einig med Karlsen-utvalet, som seier:

«Ut fra en likhets- og rettferdighetstanke kan ikke utvalget se noen saklig begrunnelse for at disse fagskoletilbudene ikke skal ha samme offentlige finansiering som de tekniske og maritime fagskolene.»

Dette er historisk betinga – vi er alle innforstått med det – men det er ei stor skute å snu.

Eg synest utvalet har gjort ein viktig jobb med å seie ok, dette handlar om finansiering, men det handlar også om synleggjing av fagskolane – å synleggjere fagskoleutdanninga som eit reelt tilbud. Det handlar sjølvsagt først og fremst om potensielle søkjarar, dei unge menneska som godt kunne ha tenkt seg å velje ein slik karriereveg dersom dei hadde kjent til han. Men det handlar kanskje like mykje om arbeidsgjevarar og vaksne sitt behov for etter- og vidareutdanning.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [10:47:01]: Fagskolene er langt viktigere enn det som det offentlege ordskiftet om utdanning viser. Det er veldig mye nøkkelpersonell på golvet i bedriftene som har fagskole. Det er veldig mange ledere i små og mellomstore bedrifter som har fagskole. Det er i det hele tatt personer som greier å kombinere stor faglig innsikt med ledelse og derfor er helt avgjørende for at bedriftene skal utvikle seg trygt og hele tida omstille seg og formes etter det behovet som er.

Senterpartiet er veldig glad for og vil støtte sterkt opp under at fagskolene skal være et sjølvstendig alternativ til høyere utdanning. Det skal kunne være en sjølvstendig, avsluttet utdanning som skal gi den kompetansen som er nødvendig når det gjelder de temaene og de kvalitetskrav som

stilles i utdanninga. Det er et fint system hvor en i stor grad bygger på videregående fagbrev og praksis. Når en så har fagskolen, kan en gå rett ut i arbeidslivet. Arbeids-giverne er veldig opptatt av disse studentene, og medvirker i mange tilfeller til å finansiere utdanninga, for det er en utdanning som gjør at de ikke trenger å lære opp studentene når de kommer inn i bedriftene deres.

Den kan også danne grunnlag for videre universitetsutdanning, og det er bra. Men hovedsaken er at det må være et avsluttende studium. Siden utdanninga er lagt opp på denne måten, får en motiverte studenter, og en får gjerne eldre studenter. Det er lettere å gjennomføre et studium når en foretar rett valg. Da er fullføringsprosenten stor; det er en stor prosent som gjennomfører utdanninga, fordi en er genuint interessert i det faget en går videre i.

Den tida vi nå er inne i, viser at det er et stort behov for omstilling. Det vil etter Senterpartiets vurdering bli økt behov for slik utdanning, en utdanning hvor en går dype-re inn i stoffet og dermed blir bedre kvalifisert i forhold til de stadig strengere krav som stilles, enten det er innen helse- og omsorgsfag eller innen tekniske fag eller andre fagretninger. Det er et flott system hvor en har en nær kontakt med arbeids- og næringslivet.

Jeg er glad for det som statsråden har sagt om trygghet når det gjelder finansiering. Jeg forstod det også sånn at statsråden var positiv til at skoletilbudet skulle få penger slik at en hele tida kunne omstille tilbudet og dermed ha en økonomi som gjør at en ikke blir låst økonomisk og ikke kan endre tilbudet ut fra kommende behov. Den historiske finansieringa som vi har i dag, er en svakhet i så henseende. Jeg regner med at statsråden vil gå nærme-re inn i det. Det er også blitt påpekt overfor oss at finansieringa i dag for helse- og sosialfag, med 50 000 kr pr. årsplass, er for lav i forhold til det som er nødvendig for å gi en sikker utdanning.

Fra opposisjonen er det sagt at overføring av dette utdanningstilbudet til fylkeskommunen fra 2010 er negativt. Jeg forstår det sånn. Senterpartiet kan ikke forstå at det trenger å være det – langt ifra. Det skoleslagets nære kontakt med arbeids- og næringslivet er jo nettopp en mulighet for det lokale og regionale arbeids- og næringsliv til å påvirke fylkeskommunen og dermed påvirke til å endre tilbudet hele tida ut fra hva behovet er. En slik overføring til fylkeskommunen gir i stor grad en mulighet for at en her kan få en trygg utdanning.

Men det som er kjernen i det hele, er den politiske respekten denne utdanninga har og hvordan vi som folke-valgte formulerer oss om denne utdanningsretninga. Det kan hende at vi når vi uttaler oss om status, skal begrense oss noe når det gjelder å si at kunnskapssamfunnet er basert på teoretisk utdanning. Kanskje vi i større grad skulle vektlegge den praktiske, faglige utdanninga sterkere og dermed gi disse studentene en bevågenhet for framtida, slik at de føler seg mer respektert enn det mange føler i dag.

Jeg er glad for statsrådets positive innstilling. Det er et stort finansieringsbehov, statsråd! Vi håper det blir ivare-tatt videre, for det er stort behov for denne utdanninga.

Odd Einar Dørum (V) [10:52:30]: Venstre har vært med på den beskrivelsen som er gitt av fagskolene i tidligere stortingsbehandlinger, og som i dag er tatt opp ved å vise til at fagskolene er et selvstendig alternativ etter videregående utdanning. Det er et løp som kan og bør være et alternativ til høyere utdanning. Venstre vedkjenner seg også at vi var med på nye oppgaver til den nye fylkeskommunen, altså den såkalte regionreformen. Det må ikke bety at man likviderer dette skoleslaget. Jeg oppfatter ikke at det var hensikten hos regjeringspartiene. Det er ikke hensikten hos Venstre, og jeg har heller ikke oppfattet at det har vært hensikten hos Kristelig Folkeparti. Jeg er glad over den tonen som også interpellanten har invitert til i denne debatten, for der søker hun etter løsninger som gjør at fagskolene fortsatt kan være der.

Da er det to måter å se det på: Fagskolene kommer inn i et rammefinansiert system, og det var det. Eller det går an å gjøre det slik jeg oppfatter at statsråden gjør, når hun sier at dette er fortsatt et skolesystem hvor sektoransvaret ikke ligger på fylkeskommunen, men det ligger i departementet, og vi får et eget verifikasjonsrammeverk. Det betyr at det får en spesiell stilling. Samtidig er det understreket fra en rekke talere her, også fra statsråden, at skoleslaget er viktig med tanke på skiftende forhold i arbeidslivet. Man trenger ikke være noen stor spørperson for å konstatere at det vil være behov for omskoleringer, for skiftninger, for å sørge for at norsk arbeidsliv har kvalifisert arbeidskraft. Jeg tror nok at man på andre måter, uten at man kan kopiere det, kanskje skal søke inspirasjon i de land som har latt fagskolestradisjonen vokse, slik som f.eks. Tyskland har gjort. Der har man latt det bli et godt – og på mange måter positivt – alternativ til den klassiske høyskole- og universitetsveien som vi har i Norge.

Tankekorset, eller utfordringen, oppstår da ved en fornuftig finansiering. Men det kan jo tenkes – for å tenke like høyt som statsråden gjorde – at det går an å sørge for i forbindelse med iverksettelsen av den nye fylkeskommunen at man finner finansieringsordninger som gjør at skoleslaget får en startsjanse, slik at det ikke blir klemt, slik det har vært beskrevet og fryktet av mange her. Det er det mange ordninger på, og jeg velger med vilje ikke å gå inn på dem. Men det fins ordninger som gjør at man kan fremme omstilling, det fins ordninger som gjør at man kan legge inn bestemte beløp i en rammeoverføring – det fins en rekke ordninger. Summen av de ordningene sammen med måten man omtaler skoleslaget på, tror jeg vil avgjøre hva slags skjebne det får. Jeg tror skoleslagets situasjon så langt har vært at det har vært alminnelig velvilje i stortings salen, men ikke tung nok vilje til å sikre en bred finansiering. Så kan man diskutere hvorfor det er blitt slik. Men siden interpellasjonen nå inviterer til å finne en praktisk løsning og jeg oppfatter at statsråden leter etter en slik løsning – jeg fortolker henne i hvert fall slik – har statsråden Venstres fulle støtte i den sammenheng.

Jeg er også enig med de talerne som har tatt fram Karlsen-utvalget. Der er det en tanke som er tatt opp, besynderlig nok, om å gi alminnelig studiekompetanse på grunnlag av yrkesfaglige studieretninger. Det kan man etter min mening bare glemme, men den nye Y-veien man har skapt,

er positiv. Og den veien som kan føre videre gjennom fagskoler, er positiv. Den gir på alle måter en god mulighet. Jeg deler også representanten Lundteigens beskrivelse av hvordan dette kan ha en direkte positiv betydning i forhold til ulike deler av næringslivet vårt, spesielt de små og mellomstore bedriftene.

Regjeringen har valgt – med Venstres støtte, men ikke med støtte fra alle deler av opposisjonen – å gå inn for regionale forskningsfond. Altså: Regjeringen har lett etter noen grep og noen løsninger som betyr noe annet på en rekke områder. Jeg vil oppfordre statsråden til å tenke praktiske grep som gjør at fagskolealternativet på en måte blir relansert med en ny sjanse når det kommer inn i statsbudsjettet for 2010. Jeg tror det norske samfunnet trenger det. Jeg tror norsk arbeidsliv trenger det. Men jeg tror det krever en betydelig – skal vi si – entreprenørevne for å klare det, for norske styringssystemer har av og til en betydelig evne til å kaldkvele gode intensjoner. Men med den tonen som er lagt an i denne interpellasjonsdebatten fra interpellantens side og i svaret fra statsråden, og med beskrivelsen som er gitt fra andre talere her, bør fagskolealternativet ha en sjanse. Vi i Venstre er i alle fall opptatt av at det skal ha en reell sjanse, og at det skal dekke de behovene som er i det norske arbeidslivet i årene som kommer, og vi ser på det som et skikkelig og greit alternativ til en høyskoleutdannelse etter at man er ferdig med videregående. Vi ser det som en praktisk, yrkesrettet måte å skaffe seg et utkomme på i samfunnet vårt. Og jeg er enig med representanten Lundteigen i at det skal vi snakke om med respekt.

Ine Marie Eriksen Søreide (H) [10:57:16]: Først vil jeg få benytte anledningen til å takke for debatten.

Jeg syns på mange måter at Stortinget og Regjeringa nå har en gyllen sjanse til å begynne opptrappinga av finansiering for fagskoler. Nettopp fordi vi går inn i tider som ikke kommer til å gi seg med det aller første, der det er større omskiftelighet i arbeidslivet, og der man må være beredt til å ta kompetanseheving og å omskolere seg på jevnlig basis, er fagskolene et tilbud som jeg mener passer som hånd i hanske til den samfunnsutviklinga vi ser. Derfor er det nå en gyllen sjanse til å starte opptrappinga, ikke bare innenfor de fagområdene som primært leverer til offentlig sektor, men også innenfor de fagområdene som leverer til privat sektor.

Jeg tror også at vi har en god mulighet gjennom å markedsføre fagskoleutdanning som et sjølstendig alternativ til høyere utdanning til også å øke respekten og interessen for yrkesfaglige valg i videregående opplæring. Hvis man klarer å se de to tingene i sammenheng, å se at hvis vi har en god fagskoleutdanning som tar imot dem som kommer ut fra videregående opplæring, der vi bidrar til å øke respekten og interessen for yrkesfaglige valg, tror jeg vi også kan bidra til å øke statusen for dette tilbudet på videregående opplæring.

Når det gjelder arbeidsdeling ved universiteter og høyskoler, er det flere som har vært inne på det, og jeg syns det er fornuftige tanker som har kommet fram.

Så skal vi også være klar over at i dag er kravene stren-

gere til det man må kunne for å utføre sjøl enkle operasjoner i arbeids- og næringslivet. Der man tidligere egentlig ikke trengte noen utdanning, trenger man i dag mer utdanning. Og det merker vi for så vidt også innenfor andre sektorer, at kompleksiteten øker og behovet for kunnskap øker. Derfor er også fagskolene viktige i den sammenheng.

Så vil jeg bare knytte noen kommentarer til overføring av finansieringsansvar til fylkeskommunene. Min og Høyres bekymring handler først og fremst om at vi for et skoleslag som allerede sliter litt med å identifisere plassen sin utad overfor dem som skal velge utdanning, kan oppleve å få et enda mer fragmentert tilbud, der det er vanskelig å se hvem som egentlig har ansvaret, og der tilbudet vil variere veldig fra fylkeskommune til fylkeskommune.

Det er helt åpenbart at det skal være en arbeidsdeling og en påvirkning der det lokale næringsliv bidrar til å få opprettet tilbud som regionen trenger, men det kan man veldig fint klare selv om staten har finansieringsansvaret. Jeg er redd for at vi får en ulikhet i tilbud, og jeg skulle like å se krav om at universiteter og høyskoler skulle finansieres på regionalt nivå. Tenk den diskusjonen vi da med rette ville få, rett og slett fordi tilbudet ville bli for fragmentert om man ikke skulle ha én strategi for høyere utdanning.

Jeg er enig med Per Olaf Lundteigen – fagskolene er langt viktigere enn det det offentlige ordskifte viser.

Jeg tror det får være en god avslutning på debatten.

Statsråd Tora Aasland [11:00:53]: Jeg takker også for debatten, som har gitt meg svært mange gode poeng med i det viktige videre arbeidet med fagskolene.

Bare for å ta litt av det interpellanten var inne på nå til slutt, så tror jeg ikke det er noen grunn til å være så bekymret over at dette blir mer fragmentert ved en overføring til fylkeskommunen. Jeg ser det slik at på samme måten som fagdepartementet, Kunnskapsdepartementet, har et sektoransvar for videregående opplæring, som jo befinner seg rundt omkring i fylkeskommunenes lokale ansvar, har man likevel et nasjonalt og enhetlig grep på dette. Jeg har hele tiden vært opptatt av at vi skal ha en god dialog med fylkeskommunene i overføringssituasjonen nettopp for å understreke at her har man en egen lov, et eget kvalifikasjonssystem – det er en svært viktig utdanning som må tas vare på på en god måte nettopp med tanke på det regionale arbeidslivet. Der mener jeg at fylkeskommunene, som er tettere på, kan gjøre en svært god jobb ved nettopp å se et helhetlig tilbud – altså det motsatte av å være fragmentert.

Respekt skal man ha for denne utdanningen, og den respekten må bygge på at dette er en selvstendig utdanning. Jeg har også lyst til å minne både meg selv og debatt deltakerne på at utgangspunktet for denne respekten er et ansvar vi alle har, sammen med fylkeskommunene, for å forhindre frafallet på videregående opplæring og sørge for at folk kommer seg gjennom videregående opplæring slik at de kan starte f.eks. på en fagopplæring. Respekten for denne utdanningen er nedfelt ved at vi nå ønsker å ha den inn i både det nasjonale og det europeiske kvalifikasjonsrammeverket. Det gir økt status og økt trygghet for at fagtilbudene er gode. Det som da er viktig, er sam-

men med fylkeskommunen å finne de optimale løsningene i samspillet mellom arbeidslivet og utdanningstilbudet. Her er det nettopp det at utdanningstilbudet er fleksibelt, at det er mangfoldig, at det er stor variasjon, men likevel mulighet for å tilpasse det til arbeidsmarkedets behov til enhver tid, som er viktig.

Jeg tar med meg gode innspill og synspunkter på hvordan vi håndterer samhandlingen med fylkeskommunene i forbindelse med overdragelse av ansvar, men understreker at sektoransvaret for denne fagskoleutdanningen fremdeles ligger i Kunnskapsdepartementet. Det betyr at vi må ha god kontakt også på faglig nivå med fylkeskommunene. Så har vi en finansieringsutfordring foran oss, det skal jeg ærlig innrømme. Det er mange ulike tilbud, og de tilbudene som historisk sett i dag har en tryggere finansiering enn andre, er kanskje de største og de viktigste, men jeg er likevel opptatt av at vi får et noe mer forutsigbart system også for finansieringen. Så da må vi bare håpe at alle gode krefter kan trekke i riktig retning slik at vi opprettholder respekten, synliggjør dette utdanningstilbudet som det gode tilbudet det er som en selvstendig faglig utdanning, mer fleksibel kanskje enn mange andre med tanke på arbeidslivet, og da er jeg overbevist om at det vil bli et godt samspill mellom regionalt arbeidsliv og en hensiktsmessig utdanning.

Presidenten: Debatten i sak nr. 1 er avsluttet.

Sak nr. 2 [11:04:59]

Innstilling fra familie- og kulturkomiteen om NRK-plakaten - NRKs samfunnsoppdrag (Innst. S. nr. 145 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 6 (2008–2009))

Presidenten: Etter ønske fra familie- og kulturkomiteen vil presidenten foreslå at taletiden blir begrenset til 5 minutter til hver gruppe og 5 minutter til statsråden.

Videre vil presidenten foreslå at det blir gitt anledning til tre replikker med svar etter innlegg fra medlemmer av Regjeringen innenfor den fordelte taletid.

Videre vil presidenten foreslå at de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

– Dette anses vedtatt.

Olemic Thommessen (H) [11:05:54] (ordfører for saken): Stortinget foretar i dag den endelige behandlingen av det vi kaller NRK-plakaten.

Saken har vært innom Stortinget et par ganger før, bl.a. i forbindelse med St.meld. nr. 30 for 2006–2007 Kringkasting i en digital fremtid, der plakaten var grundig beskrevet.

Dagens sak følger opp de linjer som da ble trukket opp. Riktignok har komiteen fått på plass igjen et punkt om den religiøse arv, som falt av et sted i Akersgaten på vei ned til Stortinget, og som det er bred enighet om

å få inn igjen. Men ellers er det stort sett det vi kunne vente.

Opp gjennom årene har NRKs programmer jevnlig skapt stort politisk engasjement, og godt og vel er vel det. Imidlertid er det fra et mer prinsipielt synspunkt en problemstilling hvordan og i hvilken grad staten som eier skal kunne øve innflytelse over NRK. Vi har vært innom flere runder på det opp gjennom årene, bl.a. når det gjelder organiseringen av NRK til aksjeselskap.

På den ene side må det være klart at staten må sikre NRK full integritet som mediebedrift og aktør i den politiske debatt og som nyhetsformidler. På den annen side må det også være legitimt at staten som eier kan beskrive et oppdrag på vegne av befolkningen, som gjennom lisensen betaler for virksomheten.

Regjeringen har valgt det grepet å utarbeide en plakat med klare føringer om hva som skal være de viktige innholdsmessige oppgavene for NRK. Fordelen med dette er åpenbart at det blir lettere for NRK å forholde seg til eierens ønsker, samtidig som det formodentlig vil virke disiplinerende på den politiske debatt om NRKs virksomhet, som jevnlig kommer opp. Faren er at NRKs redaksjonelle frihet, og dermed institusjonens integritet, kan bli satt under press dersom plakaten blir for detaljert.

Høyre mener grepet med en plakat er vel verdt å prøve – kanskje ikke først og fremst av hensyn til NRK. Vi mener at NRK har vist godt skjønn opp gjennom årene når det gjelder å balansere og å ha et selvkritisk øye på egen virksomhet. Det er imidlertid ikke minst viktig for den politiske debatt – det fremkommer at det er et politisk behov for å kunne debattere NRK med jevne mellomrom. Det å ha en plakat som er satt opp på den måten vi her ser, later til å være et godt utgangspunkt også med hensyn til hva som skal være tema for slike debatter. Det er imidlertid viktig og svært nødvendig at man kritisk følger utviklingen videre, slik at ikke stadig nye temaer som aktualiseres i den alminnelige samfunnsdebatt, ukritisk flyter inn i plakaten og over tid vil gjøre den detaljert og førende for NRK.

Det er i Stortinget god tilslutning til å innføre en innholdsplakat for NRK. Fremskrittspartiet har en rekke synspunkter på NRK i denne saken som jeg forutsetter at partiet selv vil redegjøre for, men for de øvrige partiers vedkommende tror jeg denne saken begrenses til å dreie seg om nettopp plakaten.

Når det gjelder å få på plass igjen avsnittet om NRKs forpliktelser med hensyn til religion og livssyn, er det en forskjell mellom regjeringspartienes og de borgerlige partienes forslag. Det er en forskjell vi kjenner igjen fra mange debatter i denne sal, særlig når vi er i landskapet for formålsbestemmelser, og det er hvorvidt man skal bruke ordet «kristent» eller ikke – i denne sammenheng i forbindelse med NRKs forpliktelse til å formidle religiøst stoff. Høyre mener det i denne sammenheng er riktig å vise til Norges religiøse og kulturhistoriske forankring i kristendommen. Vi stiller oss derfor bak dette alternativet.

Med dette tar jeg opp det forslaget der Høyre er medforslagsstiller.

Presidenten: Representanten Olemic Thommassen har tatt opp det forslaget han refererte til.

Espen Johnsen (A) [11:10:35]: Denne meldinga om NRK-plakaten har sin mediepolitiske bakgrunn i meldinga Kringkasting i en digital fremtid og i meldinga NRK-plakaten «Noe for alle. Alltid».

Denne NRK-plakaten, slik Regjeringa har lagt han fram, oppdaterer og følgjer opp desse tidlegare meldingane på ein god måte. Dei endringane i plakaten som er gjorde etter at Stortinget behandla han førre gongen, har – som saksordføraren gjorde godt greie for – støtte frå eit breitt fleirtal i Stortinget. Plakaten blir endå meir oppdatert når ein no får ein eigen pilar som handlar om NRKs tilbod på nett, på mobil-tv m.m.

I går var komiteen i København og besøkte Danmarks Radios nye tilhaldsstad der. Det er eit fantastisk bygg – eller ein by, som dei kallar det – der nettopp framtidspårestillinga om nettet og mobil-tv-en hadde vore noko av motivasjonen for kvifor Danmarks Radio valde ein ny stil og ei ny organisering av tilbodet sitt. I NRKs vedtekter er forholdet til nettet godt vareteke. Det er bra at det no blir ein del av NRK-plakaten.

Allmennkringkasting er eit felt der det skjer mykje, og det skjer raskt. Det som var relevant i går, treng ikkje vere like relevant i dag. Derfor er det nødvendig, slik òg Regjeringa legg opp til, å kunne gå gjennom allmennkringkastingsforpliktingane til NRK med jamne mellomrom og på den måten presisere det oppdraget NRK har, og dei forventningane som vi har til NRK.

Neste år går bl.a. TV 2 sin konsesjon ut. Då er det god grunn til å tru at TV 2 kjem til å endre noko på profilen sin. Kanskje kjem det til å bety eit anna innhald og eit endra tilbod til sjåarane. Korleis TV 2 kjem til å innrette seg, blir spennande å sjå, men konsekvensen er uansett at NRK frå neste år er den einaste aktøren som heilt sikkert skal vere allmennkringkastar, med dei forpliktingane som det inneber.

For eit par veker sidan – eller vel så det, har det kanskje blitt no – valde TV 2 å sende Tyskland–Noreg, comebackkampen til Drillo som landslagstrenar, på betalingskanal og nett-tv, til stor irritasjon for mange som dermed ikkje fekk sett kampen. Men eg trur – dessverre, vil eg seie – at det kan vere ein forsmak på kva vi kan vente oss når allmennkringkastingsforpliktingane til TV 2 fell bort neste år. Eg fryktar at vi i framtida kan få meir betalingsfjernsyn å la den kampen – og dermed fleire irriterte fotballsupporterar som ikkje får sett f.eks. landskampar der Noreg slår Tyskland i fotball, viss ein då ikkje er villig til å betale for det.

I ein slik situasjon – som eg trur vi må rekne med kjem meir og meir – er det desto viktigare at vi har ein sterk allmennkringkastar, med klare forpliktingar og forventningar, og som blir drøfta med jamne mellomrom, anten det gjeld dei store idrettshendingane eller det er andre av NRK-plakaten sine krav og føringar som Stortinget blir invitert til å ta stilling til.

Heilt til slutt: Som saksordføraren gjorde greie for, viste det seg at det hadde falle ut eit punkt om Noregs reli-

giøse arv og mangfald av livssyn og religionar. Det har vi no sørgt for er på plass igjen i innstillinga, slik at plakaten er komplett og god, slik han bør vere.

Ulf Erik Knudsen (FrP) [11:14:04]: Spørsmålene om NRK-plakaten ble også behandlet i forbindelse med St.meld. nr. 30 for 2006–2007, Kringkasting i en digital fremtid, og St.meld. nr. 6 for 2007–2008, NRK-plakaten.

Som det fremgår av disse behandlingene, deler ikke Fremskrittspartiet de andre partienes syn på NRK. Tydeligst kommer dette til uttrykk i vårt Dokument nr. 8:11 for 2006–2007, om omorganisering av Norsk rikskringkasting (NRK), og avvikling av ordningen med fjernsynslisens.

Fremskrittspartiet mener at NRKs særstilling er et resultat av en foreldet tankegang. I et moderne samfunn, med en rik og fortsatt voksende flora av medieinnhold tilgjengelig for de fleste, er en lisensfinansiert statskanal en anakronisme.

Vi er sterke tilhengere av konkurranse, også innenfor massemedier, og ser derfor ingen grunn til å opprettholde NRKs særstilling. Lisensfinansieringen som pålegges alle husstander som eier tv-apparat, bør innstilles, da den rammer usosialt og urettferdig. I dag er det slik at selv de som ikke ser på NRKs programtilbud, skattlegges rätt.

Imidlertid mener vi at så lenge NRK er finansiert med denne anakronistiske direktekatten – som rammer minstepensjonister, fattige, enkeltpersonshusholdninger og andre svake grupper urimelig sterkt – og er statlig eiet, har staten et legitimt grunnlag for å utforme et overordnet oppdrag for NRKs virksomhet. Derfor vil vi i Fremskrittspartiet benytte vår rett til å mene noe om NRK-plakaten.

Før jeg berører Fremskrittspartiets særmerknader ytterligere, vil jeg påpeke at vi forutsetter at det må være en forglemmelse fra Regjeringens side at punktet om NRKs religiøse arv er byttet ut med et punkt om idrett i denne saken. Utelatelsen av punktet om livssyn er ikke omtalt spesielt i meldingen, selv om en slik utelatelse må kunne beskrives som en større endring av NRK-plakatens innhold.

Fremskrittspartiet synes det er flott at idrett tas med som et eget punkt, da dette er en viktig del av underholdningstilbudet. Men det ville være helt galt å se sport som en erstatning for religion og livssyn – selv om vi vet at statsråd Giske er i overkant interessert i Rosenborg og Liverpool.

Under forrige behandling av NRK-plakaten var det strid om livssynspunktet. Jeg håper at Regjeringens forglemmelse ikke har noe med den striden å gjøre.

Så tilbake til våre særmerknader med hensyn til NRK. Dette kan jo leses i innstillingen, så jeg skal kun ta noen stikkord. Vi i Fremskrittspartiet mener:

- NRK må bestrebe seg på å være mest mulig objektiv og upartisk.
- De må slippe til divergerende syn i samfunnsdebatten.
- Det må bli slutt på at NRK skal «oppdra» samfunnet i tråd med et politisk korrekt syn.
- NRKs tilbud skal være tilgjengelig for flest mulig.
- NRK skal ikke misbrukes til å reklamere for Regjeringens ønske om å omskape Norge til et multikulturelt samfunn.

- Det skal ikke være krav om nynorskandel og særkvoter for ulike befolkningsgrupper.
- NRK skal bidra til at norsk språk, identitet og kultur styrkes.
- Man skal ikke ha elitisme og en sterkt ovenfra og nedholdning til folk flest.
- Man skal lytte til hva brede lag av folket ønsker med hensyn til program.
- På sikt bør det offentlige selge seg ut av mediekonsernet NRK.
- Man må få redusert og på sikt fjernet lisensavgiften som NRK innkrever.

Med dette vil jeg på vegne av Fremskrittspartiet ta opp våre forslag som er inntatt i innstillingen.

Presidenten: Representanten Ulf Erik Knudsen har tatt opp de forslagene han refererte til.

May Hansen (SV) [11:18:15]: NRK-plakaten skal på et overordnet plan uttrykke de forventninger og krav som fellesskapet har til NRK.

Det har de siste årene skjedd en teknologisk utvikling som har ført med seg omfattende endringer på medie-feltet. Denne utviklinga har utløst store markedsmessige endringer på kringkastingsfeltet. I lys av dette har det oppstått et behov for en grundig gjennomgang av NRKs allmennkringkastingsplikter.

Flertallet i komiteen mener at den offentlige finansiering av NRK og det statlige eierskapet tilsier at staten som eier har et legitimt grunnlag for å utforme et overordnet oppdrag for NRKs virksomhet. Men det er viktig å understreke at vi legger til grunn at NRK i utgangspunktet skal være en frittstående institusjon med redaksjonell frihet basert på de tradisjoner norske medier i dag arbeider etter.

SV er fornøyd med at denne meldinga følger opp komiteens innstilling til St.meld. nr. 30 for 2006–2007, Kringkasting i en digital fremtid, når det gjelder kravet til formidling av norsk musikk, kravet om innhold tilrettelagt for skoleverket, og kravet om å vise varsomhet med å tilby innhold som utsetter publikum for kommersielt press.

Plakaten er bygd opp omkring seks viktige pilarer:

- NRK skal understøtte og styrke demokratiet
- NRK skal være allment tilgjengelig
- NRK skal styrke norsk språk, identitet og kultur
- NRK skal etterstrebe høy kvalitet, mangfold og nyskaping
- NRKs allmennkringkastingstilbud skal være ikke-kommersielt
- NRK skal ha et attraktivt innholdstilbud på Internett, mobil-tv mv.

Den siste pilaren er ny og skal ivareta at det skjer en utvikling på andre teknologiske plattformer enn tradisjonell kringkasting.

Jeg vil fra SVs side understreke NRKs viktige rolle i å understøtte og styrke demokratiet gjennom å bidra til å fremme den offentlige samtalen og medvirke til at hele befolkningen får tilstrekkelig informasjon til å kunne være aktivt med i demokratiske prosesser. NRK skal være re-

daksjonelt uavhengig og verne om sin integritet og troverdighet. Det er helt nødvendig for å kunne opptre fritt og uavhengig overfor personer eller grupper som av politiske, ideologiske, økonomiske eller andre grunner vil øve innflytelse på det redaksjonelle innholdet. Virksomheten skal preges av høy etisk standard og over tid være balansert.

NRK skal videre være tilgjengelig for hele befolkningen. Det er svært viktig at det tas hensyn til funksjonshemmede, bl.a. gjennom teksting og tegnspråkovertsettning av fjernsynsprogrammer. Styrking av norsk og samisk språk og kultur er en viktig oppgave. NRK skal også formidle kunnskap om og avspeile mangfoldet i det norske samfunnet. NRK skal skape en arena for debatt og informasjon om Norge som flerkulturelt samfunn. NRKs tilbud skal også inneholde begge de offisielle målformene, og minst 25 pst. av innholdet skal være på nynorsk.

Jeg vil til slutt understreke fra SVs side at NRK skal være en bidragsyter til utdanning og læring og appellere til alle aldersgrupper. Jeg vil spesielt framheve den viktige gruppen som barn og unge er. De skal tilbys kvalitet og et mangfold av programmer som er tilpasset dem. Kvalitet og nyskaping, nyheter og kulturstoff for både smale og brede grupper er viktig. NRKs allmennkringkastingstilbud skal være ikke-kommersielt og reklamefritt, og det skal ikke inneholde spesielle salgsfremmende henvisninger til konsernets kommersielle tjenester og produkter.

May-Helen Molvær Grimstad (KrF) [11:22:49]: Media pregar i stor grad kulturen vår og den kulturelle utviklinga, og allmennkringkasting er eit sentralt verkemiddel i norsk kultur- og mediepolitikk. Som offentleg ått allmennkringkastar har NRK eit særleg ansvar for å tilby gode tenester. Derfor er det viktig at staten uttrykker forventningar til NRK sitt samfunnsoppdrag. NRK-plakaten er ein god reiskap som kan tydeleggjere kva slags forventningar det offentlege har til NRK.

St.meld. nr. 6 for 2008–2009 er ein revisjon av NRK-plakaten. Det er først og fremst dette at NRK også skal gi eit attraktivt tilbod på Internett, mobil-tv o.a. som er nytt. Kristeleg Folkeparti støttar dette.

Vi har tidlegare behandla stortingsmeldinga om NRK-plakaten, så eg skal ikkje gjenta alle område som vi diskuterte sist. Men eg har nokre punkt eg har lyst til å kommentere.

Det eine er det punktet som går på religion og livssyn. Dette punktet er ikkje med i den meldinga om NRK-plakaten som er til behandling no, og i eit brev til komiteen har statsråden gjort greie for at punktet har falle ut ved ein inkurie, og at det bør inn igjen.

Følgjande formulering hadde falle ut:

«NRK skal gjenspeile Norges religiøse arv og mangfoldet av livssyn og religioner i det norske samfunnet.»

I førre runde hadde vi ein debatt om dette punktet, og vi ønskte å få ei sterkare formulering. Samfunnet vårt byggjer på ein århundrelang kristen og humanistisk tradisjon, og vi ønskte derfor å endre uttrykket «Norges religiøse arv» i NRK-plakaten sin pilar 3 til «Norges kristne og humanistiske kulturarv».

Kristeleg Folkeparti ønskjer at ein i framtida skal ha eit sterkt NRK. NRK har eit spesielt ansvar for å gje det norske folket eit breitt tilbod av nyheiter, aktuell informasjon og kulturstoff. Som lisensfinansiert kringkastar har NRK eit spesielt ansvar for å tilby program på norsk og med grunnlag i norsk kultur og tradisjon.

Eg vil særleg framheve NRK sine distriktssendingar, som òg har ei viktig språkpolitisk rolle i samfunnet. Eg vil streke under det ansvaret NRK har for å styrkje det norske språket og for at begge dei offisielle målformene skal nyttast. Særleg viktig er det at barn får høyre begge målformene, òg i program som er retta inn mot barn og unge. I dag blir det sendt svært lite nynorsk i barne- og ungdomsprogram på NRK. Innsatsen for å få meir nynorsk i program retta mot barn i NRK må aukast. Kristeleg Folkeparti etterlyste ein større nynorskdel, m.a. program retta mot barn, då kringkastingsmeldinga blei handsama tidlegare.

Trond Lode (Sp) [11:26:19]: NRK-plakaten skal vera eit politisk styringsdokument som skal kunne takast fram av Stortinget etter behov, og danna grunnlaget for politiske diskusjonar om kva krav Stortinget skal ha til rikskringkastaren.

Stortinget har slått fast at NRK skal vera ein statleg ått lisensfinansiert kringkastar. Det er Senterpartiet glad for. Men då er det òg viktig at Stortinget har eit forhold til kvifor. Kva mål har Stortinget med rikskringkastaren? Fundamentet for ein slik diskusjon må vera at NRK ikkje skal detaljstyrast, og at NRK skal ha ein absolutt redaksjonell fridom.

NRK-plakaten byggjer på fem pilarar. Dei er alle viktige, men dei kan nærmast rangerast i den rekkefølga dei er lista opp. Dei overhengjande viktige prinsippa ligg i det første punktet: «NRK skal understøtte og styrke demokratiet.» I dette punktet, med sine underpunkt, ligg hjartet i heile bestillinga: fylla demokratiske, sosiale og kulturelle behov i samfunnet, fremma den offentlege samtalen; avdekkja kritikkverdige forhold og bidra til å beskytta enkeltmenneske og grupper mot overgrep, og sist – men ikkje minst – vera redaksjonelt uavhengig.

Den neste pilaren er òg viktig, som ein god nummer to. NRK skal vera tilgjengeleg for heile befolkninga. Dette er eit viktig prinsipp så lenge vi skal ha ein statleg ått lisensfinansiert rikskringkastar. Det er viktig at ein når ut til heile folket, uansett kor folk bur, men det er òg viktig at behova til dei funksjonshemma vert tekne vare på i form av teksting og teiknspråk.

Senterpartiet er glad for at Stortinget er villig til å vera så konkret med omsyn til denne kulturelle bestillinga. Ho ansvarleggjer rikskringkastinga med omsyn til norsk språk, identitet og kultur, samtidig som vi krev at tilbodet skal reflektera mangfaldet i det moderne norske samfunnet, det fleirkulturelle. Plakaten slår fast at NRK skal vera til stades lokalt og ha lokale tilbod. Det er viktig for å behalda legitimiteten over heile landet. Plakaten stiller krav til nynorskdel, og han stiller krav til speling av norsk musikk. I tillegg bestiller Stortinget med dette ei fin breidd i kunst- og kulturformidlinga.

Det vert vidare slått fast at NRK skal formidla den

norske religiøse arven, og òg mangfaldet av livssyn og religionar i det norske samfunnet.

Det er viktig for Senterpartiet at NRK framleis skal vera ikkje-kommersiell og ha klare skilje mellom finansiering av kommersielle aktivitetar og allmennkringkastaroppgåvene, som vert finansierte av kringkastingsavgifta. Det er brei einigheit i denne salen om plakaten, og Senterpartiet støttar fleirtalsinnstillinga.

Sigvald Oppebøen Hansen hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Trond Giske [11:29:40]: NRK står sterkt blant norske seere og lyttere. Det er faktisk en ganske unik situasjon at en «public broadcaster» har en slik posisjon. Flere av NRK TVs programmer har oppnådd over en million seere i det siste. P1 har opp mot 1,8 millioner lyttere hver dag. Åtte av ti nordmenn bruker NRKs innhold daglig.

NRKs sterke stilling i det norske folk gjør at jeg føler meg trygg på at det er riktig at vi har en offentlig eid allmennkringkaster i Norge. Det er bra at mange har meninger om NRKs programmer og hvilke forpliktelser NRK som allmennkringkaster har overfor fellesskapet. Det er en av de gode tingene ved å ha en slik offentlig kringkaster, at vi som fellesskap kan stille krav, ha forventninger og diskutere hvordan man utfører sitt oppdrag.

Dette er også en av grunnene til at vi har utarbeidet NRK-plakaten. I den har vi samlet fellesskapets forventninger til NRK i ett dokument. Plakaten vil gjøre det lettere for NRK å følge opp samfunnsoppdraget og lettere for Stortinget å følge med på hvordan NRK forholder seg til dette oppdraget og de signalene som kommer fra Stortinget. Saksordføreren har helt rett når han sier at dette kanskje også fører til at vi som politikere får et ryddigere forhold til hvilke krav vi stiller til NRK, og at vi får en større helhet og en større bevissthet om de kravene som vi som storting og politikere skal stille, og hva som ligger under redaktørens eget ansvar.

I St.meld. nr. 6 for 2007–2008 ble det lagt til grunn at plakaten skulle innarbeides i NRKs vedtekter. Det er viktig at de overordnede prinsippene for NRKs virksomhet er forankret i Stortinget. Derfor har jeg tidligere sagt her på denne talerstolen at vi må sørge for en harmonisering av plakaten og vedtektene.

Vedtektene til NRK skal inneholde de samme kravene som det Stortinget setter i NRK-plakaten. I tillegg inneholder vedtektene en del andre mer tekniske krav. Etter mitt syn skal alle vesentlige innholdskrav som vi nedfeller i vedtektene, springe ut av NRK-plakaten. Det må være Stortinget som er i førersetet, som setter rammebetingelsene gjennom NRK-plakaten, og så følger vi dette opp mer teknisk gjennom vedtektene, slik at vi har orden i dette. Vi føler at vi ikke kan legge inn nye innholdskrav i vedtektene som ikke Stortinget har forankret i NRK-plakaten. Dette er jo hele formålet med NRK-plakaten, at vi samler alt på ett sted og får en åpen og bred debatt om dette.

Derfor så vi, da vi laget vedtektene, at det fantes enkelt-elementer på innholdssiden som ikke var godt nok forank-

ret i NRK-plakaten, og vi fant det derfor riktig å legge fram denne saken, slik at NRK-plakaten var fullt ut dekkende for det som vi mente var riktig å ha i vedtektene.

Den nye NRK-plakaten er utvidet med en sjettede pilar med overskriften: NRK skal ha et attraktivt innholdstilbud på Internett, mobil-tv mv.

I fjor så vi at andelen daglige brukere av Internett i befolkningen for første gang var høyere enn andelen radiolyttere. Internett er det største mediet blant ungdom. Blant 16–19-åringer er det flere som bruker nettet hver dag enn dem som bruker fjernsyn og radio. Det er avgjørende for NRKs framtidige posisjon at de får følge publikum over på de nye plattformene. Derfor er tiden inne for å ta med denne plattformen i NRK-plakaten.

Den nye plakaten inneholder også presiseringer av krav til formidling av norsk musikk, kravet om innhold tilrettelagt for skoleverket og kravet om å vise varsomhet med å tilby innhold som utsetter publikum for kommersielt press. Utover dette er plakaten innhold i det vesentlige slik som da Stortinget sist behandlet det.

Jeg kan også bekrefte at ved en inkurie var dette med den religiøse forankringen falt ut. Når vi har valgt å ha formuleringen om den religiøse historien og «religiøse» arv, er det rett og slett fordi formuleringen ikke skal bli altfor lik det vi kjenner fra formålsparagrafer fra andre sektorer. Vi ønsker ikke at NRK skal oppleves som å ha en formålsparagraf. Dette er et bredt innholdskrav som vi stiller til NRK. Jeg tror innholdet i opposisjonens og regjeringens partienes formulering i det vesentlige vil være det samme når det gjelder NRKs samfunnsoppdrag på dette området.

Jeg er glad for at komiteen slutter seg til NRK-plakaten som et samlet uttrykk for NRKs samfunnsoppdrag. Dette vil bli fulgt opp i vedtektsarbeidet.

Presidenten: Fleire har ikkje bedt om ordet til sak nr. 2.

(Votering, sjå nedanfor)

Eirin Faldet overtok her presidentplassen.

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget skal nå votere i sakene på dagens kart.

I sak nr. 1 foreligger det ikke noe voteringstema.

Votering i sak nr. 2

Presidenten: Under debatten er det satt fram fem forslag. Det er

– forslag nr. 1, fra Olemic Thommessen på vegne av Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre

– forslagene nr. 2–5, fra Ulf Erik Knudsen på vegne av Fremskrittspartiet

Det voteres først over forslagene nr. 2–5, fra Fremskrittspartiet.

Forslag nr. 2 lyder:

«Pilar 3 punkt b: NRK skal bidra til å styrke norsk

språk, identitet og kultur. En stor andel av tilbudet skal ha norsk forankring og speile norsk virkelighet. NRK skal ha et tilbud for minoriteter.

Pilar 3 punkt c: NRK skal formidle kunnskap om, og speile mangfoldet i det norske samfunnet. NRK skal skape arenaer for debatt og informasjon.

Pilar 3 punkt d: NRKs tilbud skal i hovedsak bestå av norskspråklig innhold. Begge de offisielle målformene kan benyttes.

Pilar 3 punkt g: NRK skal formidle og produsere norsk musikk og drama. NRK skal formidle norsk film og stimulere det norske filmmiljøet.

Pilar 3 punkt j: NRK skal ha sportssendinger som dekker både bredden i norsk idrettsliv, herunder funksjonshemmedes idrettsutøvelse, og store idrettsbegivenheter.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Pilar 4: NRK skal gi et tilbud i tråd med forbrukernes ønsker.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Pilar 5: NRK oppsplittes og selges i deler, på en slik måte at virksom konkurranse oppnås og kulturpolitiske mål ivaretas.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber Regjeringen fremme forslag om gradvis avvikling av ordningen med fjernsynslisens.»

Votering:

Forslagene fra Fremskrittspartiet ble med 85 mot 23 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 11.44.00)

Komiteen hadde innstilt:

I

St.meld. nr. 6 (2008–2009) – NRK-plakaten – NRKs samfunnsoppdrag – vedlegges protokollen.

Votering:

Komiteen innstilling ble enstemmig bifalt.

Videre var innstilt:

II

NRK-plakat pkt. 3i skal lyde:

NRK skal gjenspeile Norges religiøse arv og mangfold av livssyn og religion i det norske samfunnet.

Presidenten: Det voteres alternativt mellom innstillingen og forslag nr. 1, fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre. Forslaget lyder:

«NRK-plakat pilar 3i skal lyde:

NRK skal gjenspeile Norges kristne og humanistiske kulturarv og mangfoldet av livssyn i det norske samfunnet.»

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling til II og forslaget fra Fremskrittspartiet, Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre ble innstillingen bifalt med 58 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 11.44.44)

Sak nr. 3 [11:44:53]*Referat*

1. (130) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per Sandberg, Bård Hoksrud og Jan Arild Ellingsen om utvidet innsyn i korrespondanse mellom departementer og ytre etater (Dokument nr. 8:42 (2008–2009))
Enst.: Sendes justiskomiteen.

2. (131) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Anders Anundsen, Per Sandberg, Ib Thomsen og Tord Lien om nødvendige lovendringer slik at Statens vegvesen og andre statlige aktører må betale saksbehandlingsgebyr på linje med private aktører (Dokument nr. 8:43 (2008–2009))
3. (132) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Siv Jensen, Per-Willy Amundsen, Åge Starheim og Ib Thomsen om å styrke arbeidsgivers styringsrett til uniform og bekledning, samt forhindre etablering av særrettigheter for særskilte grupper (Dokument nr. 8:44 (2008–2009))
Enst.: Nr. 2 og 3 sendes kommunal- og forvaltningskomiteen.

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet.

Forlanger noen ordet i henhold til forretningsordenens § 37 a før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 11.45.
